

Alusta alkaen 29

Savonlinnan Tuomiokirkko 22.5.2008

1 Moos 21:8-21

Abrahamin perilliset

Iisak kasvoi, ja hänet vieroitettiin, ja Abraham järjesti Iisakin vieroituspäivänä suuret pidot. (1 Moos 21:8)

Jos Saara seurasi tuon ajan normaalia tapaa, Iisak oli tuolloin 2-3 vuoden ikäinen, kun hänelle lakattiin antamasta rintaa ja totuttaa kiinteään ravintoon. Abraham oli päättänyt järjestää tuon tapahtuman kunniaksi suuret juhlat. Olihan hänellä ja Saaralla syytä riemuun: kauan odotettu, Jumalan lupauksen varassa toivottu lapsi oli syntynyt ja päässyt erääseen nuoren elämänsä merkkipylvääseen.

Sitä kannatti juhlia julkisesti ja yhdessä toisten kanssa. Pitojen tavoitteena tulee olla, että mieli virkistyy murheiden jälkeen. Jumala ei pidä surumielisyydestä, sillä kun se ahdistaa sydäntä, ei ihminen voi kiittää eikä ylistää. (Näin Luther, mutta tajuaahan tuon vähäisempikin teologi).

Saara huomasi, että Abrahamin ja egyptiläisen Hagarin poika Ismael ilvehti, ja silloin hän sanoi Abrahamille: 'Aja pois tuo orjatar ja hänen poikansa. Orjattaren poika ei saa periä yhdessä minun poikani Iisakin kanssa.' Tämän kuullessaan Abraham pahastui kovin Ismaelin puolesta.' (1 Moos 21:9-11)

Vanha kauna purkautuu

Aiemmassa luvussa on kerrottu, kuinka Abraham ja Saara päättivät yhdessä, että Abraham siittäisi lapsen Saaran orjattaren Hagarin kanssa, koska Saara ei kyennyt saamaan lapsia. Hagar tuli raskaaksi ja ylpistyi emännälleen. Häntä kuritettiin, ja hän pakeni Saaraa autiomaahan, mutta Herran enkeli lohdutti häntä ja palautti takaisin. Syntyi Ismael, Abrahamin ja Hagarin poika.

Myöhemmin kuitenkin Herra sanoi, että luvattu jälkeläinen syntyisi Saarasta, Abrahamin omasta vaimosta. Tapahtuikin ihme, ja 90 –vuotias Saara tuli raskaaksi 100 –vuotiaasta miehestään. Syntyi poika, Iisak.

Nyt Saaran ja Hagarin vanha kiista tulee jälleen pintaan ja purkautuu. Iisakin vieroitusjuhlan aikana Hagarin poika Ismael ilvehtii, ilmeisesti jotenkin pilkkaa Iisakia ja hänen juhliiaan. Saara näkee sen ja pahastuu sydänjuuriaan myöten ja käskee siltä seisomalta Abrahamia ajamaan Hagarin ja Ismaelin matkoihinsa. Taustalla on tietenkin vanhoja kaunoja, mutta ehkä Saara on pitänyt mielessään myös Herran aiemmat sanat: ”Hänestä [Ismaelista] tulee kahdentoista ruhtinaan isä, ja minä teen hänestä suuren kansan. Mutta minun liittoni jatkuu Iisakin kanssa, jonka Saara synnyttää ensi vuonna tähän aikaan.”

On ihan ymmärrettävää, että Abraham ei pitänyt tästä. Olihan Ismaelkin hänen poikansa, hänen lihaansa ja vertaan siinä missä Iisakin.

Jumalan outo päätös

Jumala ajatteli toisin. Hän sanoi Abrahamille:

”Älä niin kovin sure tuon pojan ja orjattaresi puolesta, vaan noudata kaikessa Saaran mieltä, sillä vain Iisakin jälkeläisiä sanotaan sinun lapsiksesi. Mutta myös orjattaren pojasta minä annan kasvaa suuren kansan, sillä hänkin on sinun jälkeläisesi.” (1 Moos 21:12-13)

Jumala halusi ensinnäkin lohduttaa Abrahamia: Jumala pitäisi Ismaelistä ja Hagarista huolta ja siunaisi heitä ja antaisi heidän menestyä, vaikka heidät ajettaisiinkin pois Abrahamin taloudesta. Toiseksi Jumala halusi muistuttaa Abrahamia siitä jo aiemmin kertomastaan suunnitelmasta, että hän halusi siunauksen kaikille kansoille tuovan sukulinjan jatkuvan nimenomaan Saaran pojasta Iisakista.

Saara ja Hagar vertauskuvina

Miksi tämä on niin tärkeää? Se selviää Uudesta testamentista, jossa Jumala selvittää apostoli Paavalin kautta aivoituksiaan. Käy ilmi, että Hagar ja Saara ovat ennakoivia vertauskuvia uskonelämän lainalaisuuksista.

Mainittu selitys on Paavalin kirjeessä Galatalaisille, sen luvussa 4. Teemana on se, tulemmeko me ihmiset Jumalalle kelpaaviksi alistumalla Jumalan lain alaisiksi. Galatalaiset kristityt olivat menettäneet Paavalin heille aiemmin saarnaaman iloisen uskon varmuuden ja luottamuksen Kristukseen, sillä he olivat alkaneet ajatella, että Mooseksen laki oli tie pelastukseen. Nyt Paavali selittää heille, että Jumalalle kelpaaviksi voimme tulla yksinomaan luottamalla lupaukseen Kristuksesta, Vapahtajastamme.

Jos sydämen luottamuksen lipsahtaa asettamaan hänen sijastaan yritykseen täyttää Jumalan laki, silloin lipsahtaa pois myös Jumalan armosta ja joutuu pois kristitylle Jumalan tarkoittamasta vapaudesta. Joutuu raatamaan omassatunnossaan orjan asemassa ja menettää sen lapsen aseman ja vapauden, jonka Kristus on meille hankkinut ja jossa on pysyttävä Jumalan lupaukseen uskomalla. Tätä asiaa Hagar ja Saara kuvaavat ennakoivina vertauskuvina.

Vapauteen Kristus meidät vapautti. Pysykää siis lujina älkääkää alistuko uudelleen orjuuden ikeeseen. ... Te, jotka pyritte vanhurskauteen lakia noudattamalla, olette joutuneet eroon Kristuksesta, armon ulkopuolelle. (Gal 5:1-2)

Te, jotka tahdotte elää lain alaisuudessa, vastatkaa: ettekö kuule, mitä laki sanoo? Pyhissä kirjoituksissa kerrotaan, että Abrahamilla oli kaksi poikaa, joista toisen synnytti orjatar, toisen vapaa nainen. Orjattaren poika syntyi luonnonjärjestyksen mukaisesti, vapaan naisen poika sen sijaan syntyi lupauksen voimasta. Tämä on vertauskuva. Naisilla tarkoitetaan kahta liittoa. Toinen on Siinainvuoren liitto, joka synnyttää orjuuteen, ja se on Hagar. Hagar tarkoittaa Arabiassa olevaa Siinain – vuorta, ja sitä vastaa nykyinen Jerusalem, joka lapsineen elää orjuudessa. Mutta taivaallinen Jerusalem on vapaa, ja se on meidän äitimme. Onhan kirjoitettu: - Iloitse, sinä hedelmätön, joka et synnytä! Riemuitse ja huuda, sinä joka et tunne synnytystuskia! Sillä yksinäisellä on paljon lapsia, enemmän kuin sillä, jolla on mies. (Gal 4:21-27)

Lain alaisuus on luontainen menettely, mutta uskonelämän kannalta se ei käy

Ismael, orjattaren poika syntyi luonnonjärjestyksen mukaisesti. Tämä on vertauskuva siitä vanhurskaudesta eli Jumalalle kelpaavuudesta, jonka me ihmiset kovasti yrittämällä voimme saada omin voimin aikaan. Siihen me tarvitsemme Jumalan lakia, Siinain vuorella annettua Jumalan lakia. Kun ponnistamme järkemme ja tahtomme täyteen Jumalan lain kuuliaisuuteen, voimme

luonnollisilla kyvyillämme pyrkiä kohti lakiin perustuvaa Siinain –vuoren liittoa. Myös Jerusalemin eli juutalaiset perustavat Jumala-suhteensa tähän, jos heidän luottamuksensa perustuu Jumalan lain noudattamiseen.

Mutta mihin tuo hyvä Jumalan laki ja hyvät pyrkimyksemme meidät johtaa? Orjuuteen! Meistä tulee lain orjia, olemme menettäneet vapautemme ja ilomme elämän ja Jumalan edessä ja omatunto raskaana yritämme torjua syyllisyyttä, mutta se ei koskaan onnistu.

Siksi meille on oltava jotain muuta Jumala –suhteemme perustana kuin Jumalan laki ja oma, luonnonjärjestykseen eli tahdon ponnistuksiin ja järkeen perustuva yrityksemme kelvata Jumalalle. Tuon toisen tien vertauskuvana ovat Saara ja Iisak. Iisak ei ollut syntynyt ihmisen luontaisen kyvyn avulla. Olihan hänen äitinsä Saara synnyttäessään 90 –vuotias ja isä Abraham oli 100 v. Mihin sitten Iisakin syntymä perustui? Se perustui Jumalan lupaukseen. Vertauskuvallisesti voi Saarasta sanoa: ”Iloitse, sinä hedelmätön, joka et synnyttä! Riemuitse ja huuda sinä, joka et tunne synnytyksensä!”

Uskonelämä on omat kyvyt ylittävää armoa

Uskonelämän kannalta tämä tarkoittaa: Iloitse, sinä, jonka ei tarvitse omin luontaisine kykyinesi yrittää kelvata Jumalalle. Riemuitse sinä, joka saat luottaa toisen, Kristuksen, sinulle hankkimaan lahjavanhurskauteen Jumalan edessä. Tämä vanhurskaus ei perustu omiin luontaisiin kykyihimme, vaan Jumalan lupaukseen Messiaassa annettavasta pelastuksesta:

Veljet, te olette lupauksen lapsia, niin kuin Iisak oli. Niin kuin luonnon mukaan syntynyt silloin vainosi Hengen vaikutuksesta syntyneitä, niin on laita nytkin. (Gal 4:28-29)

Tämä tarkoittaa sitä, että samaan omaantuntoon eivät mahdu sekä Kristus että luontainen, lakiin perustuva yrityksemme kelvata Jumalalle. Jos omantuntonsa rauhan ja sisäisen uskonnollisen uskonsa perustaa siihen, miten voisin täyttää Jumalan lain, silloin sitä ei voi perustaa sille, että Jeesus on minun Vapahtajani. Silloin laki on nimittäin ottanut Vapahtajan paikan, siitä on tullut perimmäisen luottamukseni kohde.

Jeesus sanoi aikoinaan: ”Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat”. Jos ihminen yrittää itse tervehtyä omien tahdon ponnistustensa avulla Jumalalle kelpaavaksi, silloin hän ei kaipaa Jeesusta parantajaksi. Jos ihminen on sairas, eli tajuaa, ettei voi omien ponnistustensa avulla päästä Jumalan yhteyteen, silloin hän asettaa luottamuksensa Kristukseen. Mutta molemmat eivät voi ainakaan kunnolla olla olemassa yhtä aikaa. Luottamus lakiin vie lain alle ja hukuttaa uskon Jumalan Jeesuksesta meille antamaan lupaukseen.

Mutta mitä pyhät kirjoitukset sanovat? ’Aja pois orjatar poikinensa, sillä orjattaren poika ei saa jakaa perintöä vapaan naisen pojan kanssa.’ Me emme siis, veljet, ole orjattaren vaan vapaan naisen lapsia. (Gal 4:30-31)

Lain alaisuus on ajettava pois sydämestä

Omastatunnosta pitää ajaa pois lainomaisuus. On luotettava lupaukseen. Usko on elävä hengellinen todellisuus, joka alkaa vaikuttaa sellaista Jumala –yhteyttä, joka on vapaampaa, aidompaa, rakastavampaa ja virkistävämpää kuin orjamainen luontainen uskonnollisuus, joka on aina varuillaan ja matelevaisen orjamaisen mielitelevä Jumalan edessä, sillä sellainen luontainen uskonnollisuus ei salaisen syyllisyytensä takia uskalla eikä voi uskoa, että Jumala on hyvä.

Abraham nousi aamulla varhain, otti leipää ja vesileilin, pani ne Hagarin selkään ja lähetti hänet ja Ismaelin matkaan. (1 Moos 21:14)

Abraham on Jumalalle kuuliainen. Hän ei vitkastele, vaan nousee varhain toteuttamaan Jumalan käskyn. Varmaankin inhimillisesti ottaen murheellisena hän lähettää Hagarin ja Ismaelin pois, mutta hän luottaa, että Jumala pitää heistä huolen lupauksensa mukaisesti.

Hagar lähti ja harhaili Beerseban autiomaassa. Mutta kun vesi loppui leilistä, hän jätti pojan pensaan alle ja meni syrjemmälle, noin jousenkantaman päähän, sillä hän ajatteli: 'Minä en kestä nähdä lapsen kuolevan.' Ja Hagarin istuessa syrjempana poika alkoi ääneensä itkeä. (1 Moos 21:15-17)

Jumala kuulee kurjien huudon

Tässä kertomuksessa Ismael vaikuttaa olevan pieni sylilapsi, jonka äiti joutuu jättämään potkiskelemaan janoaan pensaan juureen. Tämä osoittaa jälleen, että Raamattu on koottu varhaisemmista traditioista ja että kokoomavaiheessa niistä ei ole tullut täysin yhtenäistä kertomusta. Jos nimittäin seuraamme 1 Moos juonta ja siinä kuvattua vuosien kulumista, Ismaelin pitäisi olla n. 16 v. vanha. Tuskin sellaisesta kolkasta Jumalan enkeli sanoisi Hagarille, niin kuin myöhemmin sanoo: "Nouse, nosta poika maasta ja pidä hänestä hyvää huolta."

Hagarin kohtalo kuvaa noin yleensäkin ihmisen kokemusta maailmassa. Meistä jokainen on joskus tai monesti yhtä epätoivoisessa tilanteessa kuin kuolettavaa janoa itkevä Ismael tai hänen äitinsä, joka on syvimässä epätoivon kuilussa, jossa itse ja ainoa rakas koko maailmassa ovat nääntymässä varmaan kuolemaan.

Jumala kuuli pojan valituksen, ja Jumalan enkeli kutsui taivaasta Hagaria ja sanoi hänelle: "Mikä sinun on, Hagar? Älä ole huolissasi. Jumala on kuullut pojan itkun. Nouse, nosta poika maasta ja pidä hänestä hyvää huolta. Minä annan hänestä polveutua suuren kansan." Ja Jumala avasi Hagarin silmät, niin että hän näki lähellään kaivon, ja hän meni täyttämään leilin vedellä ja antoi pojan juoda. (1 Moos 21:17-19)

Raamattu puhuu paljon Vapahtajasta ja pelastuksesta. Se, että näillä sanoilla on merkitys, johtuu siitä, että Raamattu on ensin kuvannut niin syvästi inhimillisen hädän. Hagarin ja Ismaelin jano on ajateltava läpi ja mietittävä sydämessä, jotta voi ymmärtää esim. Jeesuksen puheen elävästä vedestä, jota hän on tullut antamaan ihmisille.

Poika kasvoi aikuiseksi, ja Jumala oli hänen kanssaan. Hän jäi autiomaahan asumaan, ja hänestä tuli taitava juosimies. Hän asui Paranin autiomaassa, ja hänen äitinsä otti hänelle vaimon Egyptistä. (1 Moos 21:20-21)

"Jumala oli hänen kanssaan." Miten kauniisti sanottu! Mutta kuitenkin, se että ankeista lähtökohdista voi kasvaa aikuiseksi, johtuu siitä, että Jumala on ihmisen kanssa ja antaa apuaan.

Hagar oli itsekin egyptiläinen ja siksi on luontevaa, että hän haki pojalleen vaimon omista heimolaisistaan. Näin sai alkunsa ismaelilaisten kansa, joka oli toisaalta israelilaisille sukua, toisaalta kuitenkin selvästi vierasheimolainen.